

Innhold

Forord	11
Innledning	13
Om innholdet i de ulike kapitlene	16
Kapittel 1	
Mellom analyse og argumentasjon	20
PER ARNE RØD	
Hva styrer barnevernets beslutninger?	22
Grunnlaget for resultatene	23
Gap mellom barnevernets faglige argumentasjon og beslutningene	25
Begrep som kobler sammen argumenter og beslutninger mangler	26
Analysene er dominert av svikt og mangler ved foreldrenes atferd	27
Selve omsorgssvikten er mangelfullt synliggjort	29
Faglige kilder trekkes ikke inn som støtte for beslutningene ...	29
Innholdet i sentrale begreper blir ikke diskutert	31
Det er lite rom for kontrafaktisk argumentasjon	31
Erfaringer fra tidligere saker blir i liten grad benyttet	32
Konsekvenser for praksis	33
Avsluttende kommentarer	35
Kapittel 2	
Forskningsprosessen og undersøkelsen – to sider av samme sak	37
BENTE NES AADNESEN OG EVA HÆREM	
Ulike modeller for barnevernets undersøkelse	38
Inndeling av undersøkelsen i tre deler	44
1 Informasjonsinnhenting	45

2 Informasjonsbearbeiding	45
3 Konklusjon	46
Vitenskapsteori.	47
Tre ulike vitenskapssyn.	47
Positivistisk vitenskapssyn	47
Humanistisk vitenskapssyn.	48
Hermeneutikk og sosial konstruksjonisme	48
Kritisk vitenskapssyn	51
Vitenskapelig ståsted får konsekvenser for valg av metode . .	52
Bokens utgangspunkt.	54
Kvantitative og kvalitative metoder i undersøkelsen	
– begrepsavklaring	54
Metodetriangulering (metodekombinasjon)	55
Pålitelighet og gyldighet i barnevernets undersøkelse	57
Refleksjon, kontrafaktisk argumentasjon, refleksivitet og ko-konstruksjon.	60
Refleksjon	61
Kontrafaktisk argumentasjon	62
Refleksivitet	63
Ko-konstruksjon	64

Kapittel 3

De juridiske rammene for barnevernets undersøkelse	67
---	-----------

TURID BIE

1) Legalitetsprinsippet	68
2) FNs konvensjon om barns rettigheter (barnekonvensjonen).	68
3) De grunnleggende prinsippene som barnevernloven bygger på	69
Barnets beste	70
Det mildeste inngreps prinsipp	70
Det biologiske prinsipp	71
Barnets rett til å bli hørt i sin egen sak	71
4) Barnevernlovens rammer i forhold til undersøkelsen	73
Melding	73
Undersøkelse	75
5) Noen viktige saksbehandlingsregler	84
Parter i en barnevernssak	84
Barnevernstjenestens taushetsplikt	85
Veiledningsplikt	86
Beskyttelse av barnevernets kilder.	87
Inhabilitet	87

Kapittel 4

Barnevernets undersøkelse – innenfor rammen av en

organisasjon 89

BRITT INGUNN MISUND

Barnevernstjenestens byråkratiske trekk 94

Profesjonsbyråkratiet 97

Organisasjonskultur 99

Organisasjonskulturens betydning for undersøkelsesfasen. 101

Kapittel 5

Kunnskapsbase for skjønn 105

BENTE NES AADNESEN

Barnets beste – handlingsveileder for barnevernets
vurderinger i undersøkelsen 108

Kapittel 6

Informasjonsinnhenting 117

BENTE NES AADNESEN, EVA HÆREM OG GRETHE MARIT DELÅS

To hovedtyper av informasjon 118

Faktainformasjon 118

Annen type informasjon enn faktainformasjon. 119

Planlegging av undersøkelsen 119

Samtykkeerklæring. 120

Hvordan kan vi sikre subjektsyn og helhetsforståelse
i innhentet informasjon? 121

Tidsperspektivet. 122

Familiens hverdag 123

Barnets stemme – en kilde til informasjon om egen
situasjon. 124

Ulike versjoner av virkeligheten – om å demme opp for
skjevhet i informasjonsgrunnlaget 125

Innhenting av opplysninger fra andre offentlige instanser. . . 126

Sakkyndige rapporter 127

Prosessevaluering – oppsummering av delforståelser. 129

Metoder for informasjonsinnhenting i undersøkelsen. 130

Kvalitative metoder for informasjonsinnhenting. 131

Kvalitativt intervju. 131

Å samtale med barn i undersøkelsen 132

Fase 1. Samtaleforbedrende arbeid 134

Fase 2. Gjennomføring av samtalen	139
Bruk av tegninger, bilder, arbeidsbøker og kreative øvelser	
i samtaler med barn	142
Fase 3. Avslutning av samtalen	143
Etter samtalen	144
Livsformintervju	145
Narrativer.	146
Kvantitative metoder i informasjonsinnhenting	149
Deltakende og ikke-deltakende observasjon	150
Ikke-deltakende observasjonsmetoder.	150
Deltakende observasjonsmetoder	153
Intersubjektiv enighet.	154
Forhold som kan påvirke innholdet i innhentet informasjon . .	154
Første- og sisteinntrykket	155
Sjarmørefeffekten	156
Forforståelse, fordommer, myter og stereotypier.	156
Vær problemorientert-effekten.	156
Lignende saker.	157
Dobbeltrulle – hjelper og kontrollør.	157
Bagatelliseringseffekten	157
Hvordan kan innhentet informasjon dokumenteres?	158
Klientmappen	158
Utfordringer i dokumentasjonen av innhentet informasjon . .	159
Journal.	159
Skriftliggjøring av muntlig kontakt	159
Skille mellom faktainformasjon og annen type informasjon	
i journalen	160
Få frem barnets stemme	161

Kapittel 7

Informasjonsbearbeiding og konklusjon 166

BENTE NES AADNESEN OG EVA HÆREM

Hvordan skal vi forstå innhentet informasjon? Analysen	
i kvalitativ og kvantitativ metode	167
Sentrale elementer i informasjonsbearbeidingsprosessen	168
Forforståelse.	168
Slutninger	169
Avveining.	179
Eksempel	180

Konklusjon i undersøkelsen	184
Deskriptive slutninger	184
Kausale slutninger	185
Predikative slutninger.	186
Komparative slutninger	187
Kapittel 8	
Informasjonsbearbeiding belyst ved en case.	188
INGUNN STUDBRØD	
Refleksjonsoppgave	195
Referanser	197
Register	206

Forord

Forfatterne av denne boken har i flere år undervist på barnevernspedagogutdanningen i temaet vurderinger i barnevernets undersøkelse. Vi opplever at studentene trenger mye undervisning, veiledning og arbeid med oppgaver og kasus for å forstå hva vurdering er, bli bevisste på alle de vurderingene de foretar i en undersøkelse, kunne sette ord på hvorfor de er kommet frem til den bestemte beslutningen, og hvordan de ved å kombinere det faglige skjønnet med det som kommer frem av informasjon i undersøkelsen, skal kunne komme frem til en beslutning til barnets beste.

I denne tredje utgaven av boken har Eva Hærem ikke vært aktiv deltaker i revisjonen.

I tillegg til Per Arne Rød, som har vært bidragsyter i 1. og 2. utgave av boken, har vi i denne 3. utgaven invitert Turid Bie, Britt Ingunn Misund, Grethe Marit Delås og Ingunn Studsrød til å utdype noe sentrale temaer i barnevernets undersøkelse.

Per Arne Rød er sosionom og førsteamanuensis ved Institutt for sosialfag og vernepleie ved Høgskolen i Bergen (HiB). Han har erfaring fra kommunal barnevernstjeneste, barnepsykiatri og barnevernsforskning ved Universitetet i Bergen (UiB). Hans avhandling omhandler konfliktfylte samvær. Turid Bie er jurist og universitetslektor ved Institutt for sosialfag, Universitetet i Stavanger (UiS). Hennes arbeidsområder er barnevernsrett, velferdsrett og barne- og familierett. Hun har tidligere erfaring som saksbehandler, dommerfullmektig, advokat og fylkesnemdsleder. Britt Ingunn Misund er statsviter og universitetslektor ved Institutt for sosialfag, Universitetet i Stavanger (UiS), der hun blant annet underviser i temaet organisasjonsteori. Grethe Marit Delås har hovedfag i sosialpedagogikk og er førstelektor i sosialpedagogikk ved Institutt for sosialfag, Universitetet i Stavanger (UiS). Hun har tidligere jobbet som pedagogisk psykologisk rådgiver. Ingunn Studsrød er barnevernspedagog

og førsteamanuensis i sosialpedagogikk ved Institutt for sosialfag, Universitetet i Stavanger (UiS). Hun har doktorgrad i spesialpedagogikk. Takk til dere.

Stavanger, juni 2014

Bente Nes Aadnesen